

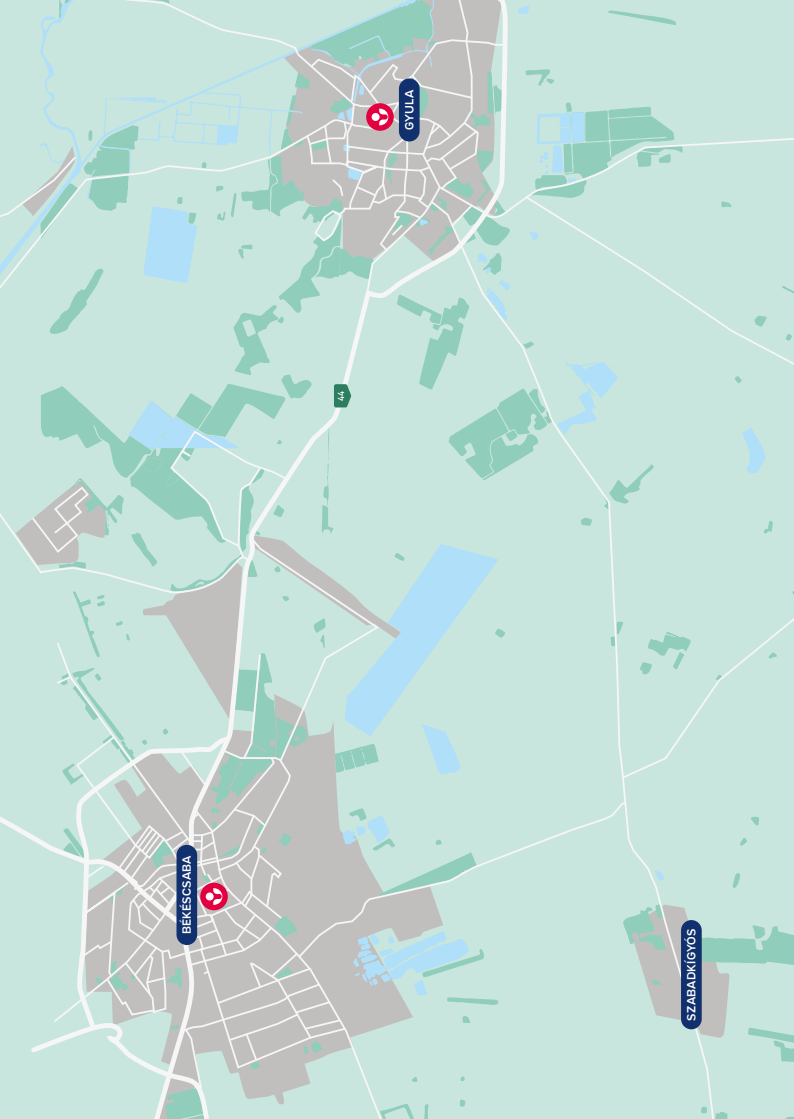
Gyula és térsége

“ IDŐTLEN ÁRAMLÁS

MAGYARORSZÁG

Gyula és térsége

Jelmagyarázat:

Wenckheim-kastély

Tartalom

- 4 Időtlen áramlás
- 6 5+1 élmény, amit ne hagyjon ki
- 8 Négy kastély, négy stílus, négy történet
- 12 Sokszínű kultúra
- 18 Egy különleges kötelék: Munkácsy Mihály és Békéscsaba
- 22 Kulináris kalandok
- 26 Fesztiválok télen-nyáron
- 30 Regenerálódás a történelmi Várfürdőben
- 34 Kalandok a Körösök völgyében
- 38 Kedvenc képeink a környékről
- 40 Látnivalók a környéken

Időtlen áramlás

Gyulán már a török időkben is virágzott a fürdőkultúra, és legtöbbször ma is a gyógyvizek és gyógykezelések miatt érkeznek a történelmi fürdővárosba. A város kulturális látnivalókban is bővelkedik: érdemes felkeresni a központját, betérni a múzeumokba, tájházakba, templomokba, majd csatlakozni valamelyik fesztivál forgatagához és megkóstolni a számos helyi finomságot. Innen mindössze 17 km-re található Békéscsaba, ahol Munkácsy Mihály egyedülálló öröksége, valamint további látnivalók és programok várják az ideutazókat. A környező falvak takaros utcáin sétálgatva pedig az igazi, semmihez sem fogható vidéki hangulatot lehet átélni. Gyula és Békéscsaba a Körösök völgyében, az Alföld déli részén fekszik, mely különleges báját vadregényes folyópartjainak és erdőinek, valamint kellemes, szinte egész évben napsütéses klímájának köszönheti.

Kiadványunkkal segítünk feltérképezni a Fehér- és a Fekete-Körös vidékét, megmutatjuk a legizgalmasabb látnivalókat, ajánlunk pihentető és aktív programokat, eláruljuk, mi a különbség a gyulai és a csabai kolbász között, és azt is megtudhatja, mely fesztiválokat és kulináris kalandokat nem szabad semmiképp sem kihagynia.

5+1 élmény, amit ne hagyjon ki

FÜRDŐZZÖN A LOMBKORONÁK ALATT!

Az ország egyik legnépszerűbb fürdőhelyén, a Gyulai Várfürdőben egy 200 éves ősparkban, lélegzetelállító környezetben, platánok, tölgyek és berkenyék árnyékában élvezheti a gyógyvíz jótékony hatásait.

MERÜLJÖN EL A TÖRTÉNELEMBEN!

A több mint 600 éves Gyulai Várban a magyar várurak és török bégek fényűző mindennapjait ismerheti meg, míg a nemrég felújított Almásy-kastélyban a nemesi családok és cselédségük titkos világába nyerhet bepillantást.

EVESZEN VADREGÉNYES VIZEKRE!

Ha aktív kikapcsolódásra vágyik, a Körösök vadregényes holtágain számtalan vízitúra-útvoalat talál a vadnövényekkel sűrűn benőtt partszakaszok mentén. Kajakozás közben köveken sütkérező teknősökkel is találkozhat.

ÉLVEZZE A HELYI ÍZEKET!

Ha a térségben jár, nem hagyhatja ki a két méltán híres hungarikumot, a gyulai és a csabai kolbászt. Utóbbinak fesztivált is rendeznek, amely hazánk egyik legnagyobb gasztronómiai eseménye kolbásztöltéssel, kóstolással és kolbászkészítő-versennyel. Desszertet a gyulai Százéves Cukrászda Monarchiát felidéző kínálatából válasszon!

ÉLJE ÁT A 19. SZÁZAD ROMANTIKÁJÁT MUNKÁCSY FESTMÉNYEIVEL!

Az asztalosinasból lett festőművész, Munkácsy Mihály életképeivel és hatalmas méretű, vallási témájú képeivel tett szert nemzetközi hírnévre. A mester romantikusan realista remekműveit tekintheti meg Békéscsabán.

FEDEZZE FEL A TÉRSÉG KASTÉLYAIT!

A dél-alföldi térség városaiban számos olyan kulturális örökség található, melyet Európában is előkelő helyen tartanak számon. Letűnt korok főúri kastélyai, a vidéki polgárság épített és tárgyi emlékei, múzeumok és tárlatok várnak felfedezésre.

Négy kastély, négy stílus, négy történet

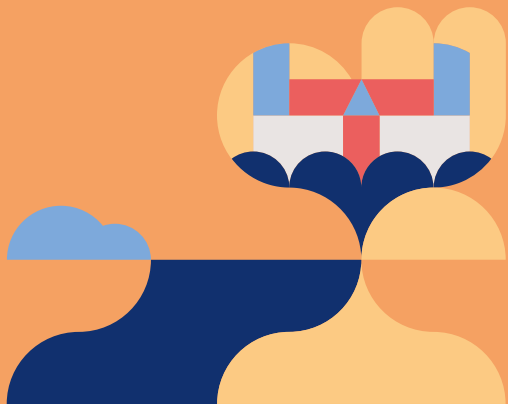
ALMÁSY-KASTÉLY – SZALONOKTÓL A CSELÉDSZÁRNYIG

A barokk kastélyt a Harruckern család építtette Gyulán, majd évszázadokig a Wenckheim és az Almásy grófok otthona volt.

A II. világháború után államosított, majd a '90-es években teljesen kiürített épületet 2016-ban újjátették fel, azóta különleges programokkal, hatalmas ősparkkal várja az érdeklődőket.

A látogatóközpont interaktív tárlata az arisztokrácia fényűző életébe, az urak szigorú napirendjébe és az őket kiszolgáló személyzet titkos világába is betekintést nyújt – megtudhatja, hol éltek a komornák, hogyan fényesítették az ezüstöt és hogyan melegítették elő az úrnő ágylát. Egy különleges technológiának, a holoprojektornak köszönhetően a kastély egykori lakói is életre kelnek.

A Huszár-torony kortárs képzőművészeti kiállításoknak ad otthont, a vele szemben álló toronykilátóról pedig gyönyörű panoráma nyílik a várra és a kastélyparkra.

Wenckheim-kastély

WENCKHEIM-KASTÉLY – EXTRAVAGÁNS EKLEKTIKA

A neoreneszánsz és eklektikus stílusjegyeket mutató szabadkígyósi kastély Ybl Miklós tervei alapján készült, akihez az építtető, Wenckheim Krisztina extravagáns kérésekkel fordult: a kastélyban semmi ne legyen egyforma, a stíluselemek mégis harmonizáljanak egymással. A kastélyt franciakert és angolpark veszi körül, mely a Körös-Maros Nemzeti Park ismert látnivalója. Indulás előtt érdemes tájékozódni a nyitvatartásról a kastély honlapján.

VÁSÁRHELYI-BRÉDA-KASTÉLY – AZ OLASZ RENESZÁNSZ SZELLEME

A lökösházi kastély tervezőjét a vicenzai Villa la Rotonda inspirálta: a klasszicista stílusú, négy timpanonos épület az olasz reneszánsz legnevesebb építészének, Palladiónak főművét idézi. Az országhatár mellett található kastély és hatalmas parkjának számos látnivalója közül a legkülönlegesebbek a kupolateremben található Foucault-inga és a sötétedéskor kezdődő fényfestés, de a kastély történetét bemutató tárlat és a kortárs művészeti kiállítások is tartogatnak izgalmakat.

Gyulavári Kastély

GYULAVÁRI KASTÉLY – A RÉGIÓ KINCSEI

A 19. század első felében épült nemesi kúria kovácsoltvas ablakosarait uradalmi kovácsmesterek készítették. A Gyulavári Kastélyban ma a Dél-Alföld néprajzi, kulturális és természeti örökségeit megismertető látogatóközpont működik.

Sokszerű kultúra

GYULAI VÁR

A több mint 600 éves, gótikus stílusban épült erődítmény a város jelképe és Közép-Kelet-Európa egyetlen épen maradt síkvidéki téglavára, amely gyönyörű, rendezett parkban, egy csónakázó szomszédságában magasodik. A vármúzeum 24 kiállítótermében megelevenednek az elmúlt hét évszázad hétköznapijai. A várudvaron solymászok röptetik madaraikat, meglesheti a kovácsmestereket munka közben, korhű ruhába öltözhet, és még azt is kipróbálhatja, milyen lúdtollal írni.

Ladics-ház

LADICS-HÁZ

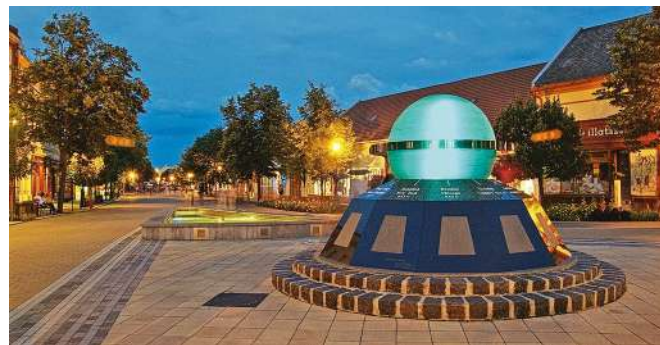
A vidéki polgárság élete elevenedik meg a gyulai Ladics család 19. század elején épült jegyzői lakásában. A hagyománytisztelő család öt generáción át megőrizte polgári életmódot tükröző bútorait, öltözékeit és hatalmas családi könyvtárát. A kiváló állapotban fennmaradt hagyatéék egyedülálló kordokumentuma a vidéki polgárság mindennapjainak.

GYULAI VÁRSZÍNHÁZ

A gyulai vár udvarán 1964 óta minden nyáron megnyílik a Gyulai Várszínház, mely számos neves előadásnak és fesztiválnak ad otthont. Kezdetben csak magyar történelmi drámákat mutattak be, de a repertoár az évek során folyamatosan színesedett. Mára összművészeti fesztivállá nőtte ki magát, ahol a színielőadások mellett tánc-, zene-, film- és képzőművészeti alkotásokat is megtekinthet.

A ZENE, AZ EMBER ÉS A VILÁG

Gyula belvárosában található a Világóra, mely a világ egységére, valamint a zene és az ember kapcsolatának fontosságára hívja fel a figyelmet. Amellett, hogy a különböző időzónákhoz tartozó pontos időt mutatja, sötétedés után kék és zöld színekben pompázik a sétálóutca ezen modern alkotása.

EVANGÉLIKUS NAGYTEMPLOM

Békéscsaba belvárosában található Közép-Európa legnagyobb evangélikus temploma, mely 1824-ben, empire stílusban épült a copfból a klasszicista stílusba való átmenet idején. Itt található az ország egyik legnagyobb evangélikus orgonája, mely Soukenik János és Rukavina János szegedi orgonakészítő-mesterek munkája.

AZ ELSŐ SZÍNHÁZ

Az Alföld első színháza, a Vigadó 1879-ben épült Békéscsabán. A város kulturális életében kiemelkedő szerepet töltött be: előadóesteket, koncerteket, bálakat és estélyeket tartottak a csodálatos épületben, ahol aranyozott velencei metszett tükrök és intarziás parketta kápráztatta el a közönséget. A színház 1956 óta Jókai Mór nevét viseli.

Egy különleges kötelék: Munkácsy Mihály és Békéscsaba

Békéscsaba utcáinak minden szegletét áthatja Munkácsy Mihály szelleme. Szobrok, emléktáblák, feliratok, sőt még egy festett tulipános láda is a művészóriás előtt tisztelg. Munkácsy 8 éves korában, árván került a városba, amely számos festményét, többek között az Ásító inast is ihlette.

MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM

A múzeumban található a világ legnagyobb Munkácsy-gyűjteménye, melynek legértékesebb darabja a Sírátóasszonyok a keresztfánál. A kollekción azonban nem csak festményekből, de grafikákból és folyamatosan gyarapodó, pillanatnyilag 579 tételt számláló relikviaanyagból áll, köztük a művész személyes használati tárgyaival, életéről, műveiről, modelljeiről készült fényképeivel és különböző írásos dokumentumokkal.

A festőóriásról szóló tárlat mellett 253 000 régészeti, 12 000 néprajzi, 12 000 képzőművészeti, 65 000 történeti tárgyi emlék és dokumentum, valamint 33 000 természettudományi múzeumi műtárgy is megtekinthető a múzeumban, amely megújult kiállítótereivel, technikai megoldásaival és interaktív, többnyelvű tárlatvezetéseivel elnyerte a Látogatóbarát Múzeum díjat.

ELTŰNHETNEK A MUNKÁCSY-KÉPEK?

Munkácsy festményei alapozásához bitumenes technológiát alkalmazott. A bitűm nevű anyag kellemes, meleg tónust kölcsönöz a képeknek, ezért nem mondott le róla a festő akkor sem, mikor észrevette, festményei idejekorán sötétedni kezdtek. A folyamat lassításához állandó hőmérsékletet és páratartalmat kell biztosítani a műveknek a múzeumokban.

Munkácsy Emlékház

MUNKÁCSY EMLÉKHÁZ

Az emlékház Munkácsy Mihály születésének 150. évfordulóján nyitott meg abban a klasszicista kúriában, ahol a festő gyermekkorában rokonainál, a Reök családnál vendégeskedett. A kúria négy termében 21 eredeti Munkácsy-festmény mutatja be a mester korszakait: korai képeit, realista népi életképeit, párizsi enteriőrjeit, portréit és a vallási képeihez készült vázlatait. A kúria épülete alatt pince húzódik, ahol hangulatos kolbász- és pálinkakóstolókon vehet részt. Az épületben kialakítottak egy cukrászdát is, itt az édesszájúak Munkácsy-torták széles kínálatából válogathatnak. A hátsó épületben pedig élményközpontú múzeumpedagógiai foglalkozásokat tartanak Munkácsy Mihály művészetéről és a 19. századi nemesi-polgári életéről.

Kulináris napok

AHOL KOLBÁSZBÓL VAN A KERÍTÉS

A gyulai és a csabai kolbászok világhírű, eredetvédett hungarikumok: szigorú előírásoknak kell megfelelni ahhoz, hogy egy kolbász megkaphassa a csabai vagy gyulai márkanévet. A díjnyertes termékeknek mindkét névadó városban szenteltek múzeumot.

A Békéscsabán található CsabaPark a csabai kolbász készítésének hagyományait őrző, ápoló és bemutató gasztroturisztikai rendezvényközpont, a Csabai Kolbászfesztivál helyszíne. A 43 hektáros parkerdőben több tematikus játszótér, állatsimogató, kialakított sétaútvonal, 4 km-es rekortán futópálya és csónakázó szolgálja az aktív kikapcsolódást. A folyamatban lévő fejlesztéseknek köszönhetően a területen hamarosan kalandpark is várja a látogatókat.

MITŐL GYULAI ÉS MITŐL CSABAI?

Ugyan mindkét kolbász paprikás, de a csabai sokkal paprikásabb és kömény is kerül bele, szemben a gyulaival, amihez borsot adnak. A gyulai pároskolbász, a csabai pedig egyszálas és kissé vastagabb.

SZILVAPÁLINKA A KÖRÖSÖK VÖLGYÉBŐL

Ugyancsak eredetvédett termék a békési szilvapálinka, amely kizárólag a Körösök völgyében termett vörös szilvából készülhet. A Békési Szilvapálinka Út Békésen, Békéscsabán és Gyulán vezet át: bemutatja a pálinka előállításának hagyományait, különféle módjait, fortélyait, valamint a pálinkafogyasztás kultúráját.

BÉKÉSI PÁLINKA MELLÉ BÉKÉSI LIBAMÁJ!

Orosháza már a 18. században az ország legjelentősebb baromfitegyesztő vidéke volt. Innen származik hazánk egyik legjobb minőségű libamája, mely zsírában sütve az igazi. Kiválóan passzol hozzá a vadgyümölcsös ízű, kissé mandulás, marcipános-csokoládés aromájú sárréti kőkénypálinka, mely a térségben vadon termő kőkényből készül.

Százéves Cukrászda

BÉKEBELI ÉDESSÉGEK, MONARCHIABELI MILIÓ

1840 óta üzemel Gyula legpatinásabb épületében a Százéves Cukrászda, ahol igazi monarchiabeli hangulat, díszes falak és biedermeier bútorok várják a látogatókat. A cukrászműhely helyén múzeumot rendeztek be. A hűtőpultban klasszikus sütemények, főzött fagyaltok és kézműves bonbonok sorakoznak – a százéves tortát kár lenne kihagynia!

VÁLASSZA A HELYIT!

Gyulán kiterjedt kistermelői hálózat működik, ahol kézműves kecskesajtokat, különleges ízű és formájú paradicsomokat, chilipaprikából készült termékeket és fürjtojást is vásárolhat. A helyi termelők legjava a Gyulai Piacon és Vásárcsarnokban árulja minden vasárnap környezetkímélő gazdálkodással előállított, egészséges portékáit.

Fesztiválok télen-nyáron

CSABAI KOLBÁSZFESTIVÁL

A négy napig tartó mulatságot hagyományosan október utolsó hetében rendezik meg. Magyarország egyik legjelentősebb gasztronómiai fesztiválján belekóstolhat a vidéki életbe.

A főszerep természetesen a csabai kolbászá és a hazai ízeké, de számos zenés-táncos, képzőművészeti és gyerekprogram is várja a látogatókat.

GYULAI PÁLINKAFESTIVÁL

Ősszel Gyula három napra a pálinka fővárosává válik.

A középpontban a termelők állnak, akik minden évben bemutatják munkájuk gyümölcseit. A fesztiválon gasztronómiai különlegességeket kóstolhat, pálinkafőző-versenyen vehet részt és könnyűzenei koncerteket hallgathat.

GYULAI MÉZ- ÉS MÉZESKALÁCS Fesztivál

Gyula télen sem marad fesztivál nélkül, a város igazi családi programmal várja a látogatókat. A decemberi forgatagban különleges mézfajtákat és pompás mézeskalácsokat kóstolhat, valamint megnézheti a méhészeti kiállítást és vásárt is. A gyerekek adventi kézműves programokon készülhetnek a karácsonyra.

SHAKESPEARE FESZTIVÁL

A Gyulai Várszínházban tartják minden év júliusában a Shakespeare Fesztivált. Több neves hazai és külföldi színház hozza el a drámaíró darabjait, melyeket különböző feldolgozásban és előadásmódban mutatnak be. Ezek mellett koncerteken, workshopokon, kiállításokon vehet részt, valamint utcaszínház is várja az érdeklődőket.

GYULAI VÁR JAZZ FESZTIVÁL

A kiváló akusztikájú gyulai vár reneszánsz udvarában 1991 óta rendezik meg a Gyulai Vár Jazz Fesztivált, ahol nyaranta a magyar jazz élvonala képviselteti magát. Az elmúlt 20 évben nemzetközi előadók is érkeztek a fesztiválra, számos világsztárnak tapsolhatott a közönség.

Regenerálódás a történelmi Várfürdőben

FELTÖLTŐ FÜRDŐZÉS

A fürdőzés az egyik leghatékonyabb módszer mind a szellemi, mind a fizikai feltöltődésre. Békés megye leghíresebb gyógyfürdőjében, a Gyulai Várfürdőben pedig minden megtalálható, ami ehhez szükséges. A medencéken kívül masszázspadok, pezsgőfürdők, szaunapark és egy vízi bár segíti a regenerálódást festői, ősparkos környezetben. A fürdő szaunaparkja három kültéri szaunaházzal, jakuzzikkal, merülődézsákkal, két beltéri infrasaunával és gőzkabinnal várja a vendégeket, szombat esténként pedig a különleges hangulatú, kupolás medenceterben éjszakai wellnessfürdőzésen lehet részt venni. Aki inkább aktív feltöltődésre vágyik, a vízcíszda-parkban vagy az 50 méteres sport- és a 25 méteres tanmedencében mozgathatja át az izmait.

GYÓGYULÁS MESTERFOKON

A gyulai fürdő gyógyvizei jótékonyan hatnak a mozgásszervi problémákra, az idegbántalmakra, a gyulladásos nőgyógyászati megbetegedésekre, és segítik a baleset utáni rehabilitációt. A gyógymedencék az egykori lovarda épületében találhatóak. A gyógyulást balneológiai kezelések segítik, ilyen a gyógyvizes kádfürdő, a súlyfürdő, a szénsavas fürdő, a tangenterkezelés és a víz alatti sugármasszázs, melyeket gyógytornával, fizioterápiával, izmappakolásokkal és gyögmasszázzsal lehet kiegészíteni.

FÜRDŐ A VÁROS SZÍVÉBEN

Az Árpád Gyógy- és Strandfürdő Békéscsaba belvárosának közelében található. A műemléki védettség alatt álló épületben működő fürdőkomplexum kül- és beltéri medencékkel, csúszdákkal, napozószigettel, jakuzzival és színvonalas gyógykezelésekkel várja a látogatókat.

SZAUNASZEÁNSZOK

A szeánszok főszereplője a szaunamester, aki illóolajokat és különböző aromákat kever a felöntődézsza vizébe, miközben izgalmas történetekkel szórakoztatja a szaunázókat. A vállalkozó szellemű fürdőzők kipróbálhatják a bőrszépítő sörös szaunázást vagy a különböző citrusfélék és a méz jótékony hatásait a forró gőzben.

Kalandok a Körösök völgyében

VIRÁGZÓ ÖKOTURIZMUS A SZANAZUGI PARADICSOMBAN

A Körösök völgye 2015-ben kapta meg a natúrpark címet, melyet olyan nagy kiterjedésű területeknek adnak, amelyek jelentős természeti értékekkel bírnak, nagy hangsúlyt fektetnek a fenntartható fejlődésre és a természetközeli pihenésre, valamint aktív kikapcsolódásra alkalmas programokat kínálnak. A Fekete- és Fehér-Körös összefolyásánál fekvő Szanazug az ökoturizmus paradicsoma.

Kedvelt kiránduló- és fürdőhely hosszan elnyúló szabadstranddal, melynek partjai árnyasak, ligetesek, folyói tiszta vizűek.

A fürdőzés mellett szinte bármilyen vízi járművet kipróbálhatunk, vízbiciklizni, vízisíelni, kajakozni, kenuzni, csónakázni és sétahajózni is lehet, a két part között pedig komppal közlekedhetünk.

A vadregényes partok mentén víkendházak, csónakházak, csárdák és kempingek várják a vendégeket. A Körösök és holtágaik tökéletesen alkalmasak vízitúrázásra, de Szanazug környékén kirándulni is érdemes. Megnézheti egy Árpád-kori földvár, Sámson várának maradványait, a közelben fekvő mályvádi őstölgyes pedig különleges növény- és vadállománnyal várja a túrázókat.

VÍZEN, KERÉKPÁRON, LÓHÁTON

A Körösök völgyét felfedezheti kajakokkal vagy kenuval. A vadregényes folyópartok mentén haladva igazi vadonél-ményben lehet része. Számos egyéni és csoportos vízitúra közül választhat, melyek során megismerheti a környék növény- és állatvilágát, valamint a települések történetét is. Ha kerékpárral fedezné fel a tájat, akkor több túraútvonal közül választhat. Eltekerhet Gyuláról Békéscsabára, de a folyómenti gátakon is átsuhanhat. Ha kíváncsi a történelemre, a Wenckheim grófok életét is megismerheti a kerékpározás során. A környéket lóháton is bejárhatja, hiszen a Körösök völgyében lovastúrából sincs hiány – akár kezdőként is gyakorolhat profi oktató felügyelete mellett.

SPORTOS TÚRÁK

1. 40 km hosszú kerékpáros körút a Körösök vidékén
2. Békéscsabát és környékét bemutató, 3 óra alatt letekerhető Csabai Körtúra
3. Gyula belvárosából induló csoportos kenuútúra Békéscsabára

Kedvenc képeink a környékről

@ csodasmagyarorszag

Látnivalók a környéken

BARANGOLJON A SZARVASI ARBORÉTUMBAN!

Fedezze fel Szarvas látnivalóit: a híres arborétumot, azon belül a Mini Magyarország makettparkot, a Csodaösvény Kalandparkot vagy a Bolza-kastélyt.

CSOBBANJON!

Makó nevezetessége az organikus építészet egyik kiemelkedő műremeke hazánkban. Maga a tervező, Makovecz Imre mondta, hogy az általa megálmodott fürdő a víz és a tisztaság temploma. Látogasson el Mórahalomra is, ahol élményfürdő várja a pancsolni vágyókat.

EREDJEN ŐSEINK NYOMÁBA!

Ópusztaszer már a honfoglalásról szóló történetekben is szerepel. Fedezze fel a Nemzeti Történeti Emlékparkot, amely az ősi magyar szokások és hagyományok őrzését tűzte ki célul. Számos emlékmű, tradicionális építmény és foglalkozás bemutatása segít, hogy megismerhesse elődeink kalandos életét.

LESSE MEG SZEGEDET MADÁRTÁVLATBÓL!

Sétáljon fel a Dóm 287 lépcsőfokán, a templom tornyából a pezsgő főutca, az egymást érő kávézók és éttermek, a városképbe mozaikszerűen illeszkedő szecessziós épületek, valamint a kanyargó Tisza pazar látványa fogadja.

KIADJA: Magyar Turisztikai Ügynökség,
Dr. Guller Zoltán vezérigazgató
1027 Budapest, Kacska utca 15–23.

TELEFON: +36 1 488 8700

KIVITELEZTE ÉS SZERKESZTETTE: Graphasel Design Studio

NYOMDA: Grafit Pencil Nyomda Kft.

Tervezze meg utazását
Budapest környékén
a holnapunk segítségével!

 csodasmagyarorszag.hu

 csodasmagyarorszag

 csodasmagyarorszag

GYULA

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE